

«Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр арыгы бородууксуйатын атыытын бириэмэтигэр, усулуобуйатыгар уонна миэстэтигэр эбии хааччахтары олохтуур туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонугар уларытылары уонна эбиилэри киллэрэр туһунан»
Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонун барылыгар сыһыарыы

«САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИГЭР АРЫГЫ БОРОДУУКСУЙАТЫН АТЫЫТЫН БИРИЭМЭТИГЭР, УСУЛУОБУЙАТЫГАР УОННА МИЭСТЭТИГЭР ЭБИИ ХААЧЧАХТАРЫ ОЛОХТУУР ТУҢУНАН» САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН СОКУОНУГАР УЛАРЫТЫЛАРЫ УОННА ЭБИИЛЭРИ КИЛЛЭРЭР ТУҢУНАН» САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН СОКУОНУН БАРЫЛЫГАР БЫҤААРЫЫ СУРУК

«Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр арыгы бородууксуйатын атыытын бириэмэтигэр, усулуобуйатыгар уонна миэстэтигэр эбии хааччахтары олохтуур туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонугар уларытылары уонна эбиилэри киллэрэр туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонун барыла дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэригэр, ол иһигэр элбэх кыбартыыраалаах дьиэлэргэ уонна онно сыста турар сиргэ-уокка баар дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэригэр арыгы бородууксуйатын бытархай атыытын сокуонунан сүрүннээһини тупсарар инниттэн бэлэмнэннэ.

«Этиловой испири, арыгы уонна испиир бородууксуйатын онорон таһаарыытын уонна атыытын-эргиэнин судаарыстыбаннай сүрүннээһин туһунан уонна арыгы бородууксуйатын иһини хааччахтыыр туһунан» Федеральной сокуонна уларытылары киллэрэр туһунан» 2024 сыл олунньу 14 күнүнээҕи 6-ФС №-дээх Федеральной сокуонунан (салгыы – 6-ФС №-дээх Федеральной сокуон) Россия Федерациятын субъектарыгар Россия Федерациятын субъектарын сокуонунан манныгы олохтуурга эбии болумуочуйалар бэриллэллэр:

элбэх кыбартыыраалаах дьиэлэргэ уонна (эбэтэр) онно сыста турар сиргэ-уокка баар дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэригэр дьону-сэргэни аһатар өнө оноһууларыгар арыгы бородууксуйатын бытархай атыытын бириэмэтигэр хааччахтар, Россия Федерациятын субъектарын сокуоннарынан олохтоммут усулуобуйаларыгар (дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэрин турар сирдэрин киллэрэн туран) уонна бэрээдэгэр олобуран;

дьону-сэргэни аһатар өнө оноһууларыгар пиибэ уонна пиибэттэн оноһуулар утах, сидр, пуаре, медовуха ресторан, бар, кафе, буфет эрэ курдук дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэригэр бытархай атыыланарыгар ирдэбиллэр.

«Этиловой испиир, арыгы уонна испиир бородууксуйатын онорон таһаарыытын уонна атыытын-эргиэнин судаарыстыбаннай сүрүннээһин туһунан уонна арыгы бородууксуйатын иһини хааччахтыыр туһунан» 1995 сыл сэттиньи 22 күнүнээҕи 171-ФС №-дээх Федеральной сокуон (салгыы – 171-ФС №-дээх Федеральной сокуон) 16 ыстатыйатынан арыгы бородууксуйатын бытархай атыытыгар ураты ирдэбиллэр олохтонолор.

Билинни кэмнэ Россия Федерациятын үгүс субъектарыгар дьону-сэргэни аһатар өгөнү оноруунан сирэйдэнэн күнүстэри-түүннэри арыгы бородууксуйатын бытархай атыыта, киэһэ уонна туунну өттүгэр, ол иһигэр элбэх кыбартыралаах дьиэлэр тиэргэннэригэр уопастыбаннай бэрээдэк кэһиллэригэр тириэрдэрин туһунан боппууос сытырхайан турар.

Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр, Россия атын регионнарыгар курдук, элбэх кыбартыралаах дьиэлэр бастакы этээстэригэр дьон аһыыр тэрилтэлэрин кыра иэннээх эбийиэктэригэр, итиэннэ дьон олорор дьиэлэриттэн чугас турар эбийиэктэргэ гражданнар арыгы бородууксуйатын иһэллэринэн сибээстээх кыһалҕа олус тоҕоостоох .

Дьон аһыыр тэрилтэлэрин ыйыллыбыт эбийиэктэригэр үксүн итирбит дьон мусталлар. Онон бу тэрилтэлэргэ тустаах дьон, ол иһигэр сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор хонтуруола суох сылдыаллара быраап уонна сокуон кэһиллэригэр тиэрдээн сөп.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин ИДьМ көрдөрүүлэрин быһыытынан 2023 сыл түмүгүнэн уопастыбаннай сиргэ уонна уулуссаҕа арыгыны иһэн баран сокуону кэһии 947 түбэлтэтэ регистрацияламмыт.

Манньык сокуону кэһии элбээбитэ 12 оройуон сиригэр-уотугар бэлиэтэнэр: Анаабырга 200,0 %-нан (1-тэн 3-кэ диэри), Горнайга 150,0 %-нан (4-тэн 10-на диэри), Аллайыахаҕа 100,0 %-нан (1-тэн 2-гэ диэри), Аллараа Халымаҕа на 100,0 %-нан (1-тэн 2-гэ диэри), Усуйаанаҕа 100,0 %-нан (2-тэн 4-кэ диэри), Эбээн Бытантайга 100,0 %-нан (0-тан 2-гэ диэри), Уус Маайаҕа 66,7 %-нан (3-тэн 5-кэ диэри), Верхоянскыйга 60,0 %-нан (5-тэн 8-ка диэри), Өлөөннө 50,0 %-нан (4-тэн 6-ҕа диэри), Өймөкөөннө 42,9 %-нан (7-тэн 10-на диэри), Тааттаҕа 42,9 %-нан (7-тэн 10-на диэри), Намна 31,8 %-нан (22-тэн 29-ка диэри).

2023 сылга уопастыбаннай сиргэ арыгы бородууксуйатын иһинэн 2156 административнай боротокуол оноһулунна (РФ АБК 20.20 ыст.), уопастыбаннай сиргэ итирик сылдыыы иһин – 9802 (РФ АБК 20.21 ыст.).

Отчуоттанар кэм устата арыгы уонна испиир бородууксуйатын атыытын-эргиэнин эйгэтигэр 799 административнай буруйу оноруу бобулунна, ол иһигэр 66 сололоох дьонно уонна 11 юридической тэрилтэбэ сыһыаннаан. Онтон сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолорго арыгы бородууксуйатын атыытыгар 117 буруйу оноруу бобулунна.

Састаабынан араарыыга: бобуллубут эбэтэр хааччахтаммыт табаары сокуону кэһэн туран атыылааһынга 331 административнай буруйу оноруу бобулунна (РФ АБК 14.2 ыст.); арыгы борордууксуйатын атыытын быраабылатын кэһии иһин (РФ АБК 14.16 ыст.) – 182; этиловой испиир, арыгы уонна испиир бородууксуйатын оноруутугар уонна атыытыгар-эргиэнигэр ирдэбиллэри кэһии иһин (РФ АБК 14.17 ыст.) – 22; арыгылаах уонна испиирдээх ас бородууксуйатын биирдиилээн дьонно сокуону кэһэн туран бытархай атыы иһин (РФ АБК 14.17.1 ыст.) – 259; биирдиилээн дьон арыгы бородууксуйатын сокуону кэһэн туран таһыыларын иһин (14.17.2 ыст.) – 5.

Түүннү бириэмэбэ гражданнар сынньаланнарын уонна чуумпуну кэһии иһин СӨ АБК 3.5 ыст. 1 ч. көрүллүбүт 2685 административнай боротуокул оҕоһулунна.

Онон сибэстээн бу сокуон барылынан «Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр арыгы бородууксуйатын атыытын бириэмэтигэр, усулуобуйатыгар уонна миэстэтигэр эбии хааччахтары олохтуур туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонугар уларытыылары киллэрэргэ этиллэр, арыгы бородууксуйатын атыытын хааччахтааһын гражданнар көмүскэллээх, эрэллээх буолууга конституционнай бырааптарын хааччыйарга, итиэннэ дьону-сэргэни аһатар өнө оҕоһуларыгар арыгы бородууксуйатын бытархай атыыта оҕоһулуон сөптөөх элбэх кыбартыралаах дьиэлэргэ уонна онно сыста турар сиргэ-уокка баар дьон аһыыр тэрилтэлэрин эбийиэктэрин араас көрүгүннэрин хааччахтыарга көмөлөһүөбэ.

«Россия Федерациятыгар булгуччулаах ирдэбиллэр туһунан» 2020 сыл от ыйын 31 күнүнээҕи 247-ФС №-дээх Федеральной сокуон 3 ыстатыйатын 1 чааһын быһыытынан булгуччулаах ирдэбиллэри олохтуур сокуон барыла 2025 сыл кулун тутар 1 күнүттэн күүһүгэр киирэр.